

به نام خدا

درک تفاوت های فردی در یادگیری

مولفان :

سمیه مرادی

زینب مرادی

انتشارات ارسطو

(سازمان چاپ و نشر ایران - ۱۴۰۲)

نسخه الکترونیکی این اثر در سایت سازمان چاپ و نشر ایران و اپلیکیشن کتاب رسان موجود می باشد

chaponashr.ir

Individual differences
Learning
Students -- Psychology

سرشناسه: مرادی، سمیه، ۱۳۶۳-

عنوان و نام پدیدآور: درک تفاوت‌های فردی در یادگیری / مولفان سمیه مرادی، زینب مرادی.

مشخصات نشر: ارسطو (سامانه اطلاع‌رسانی چاپ و نشر ایران)، ۱۴۰۲.

مشخصات ظاهری: ۱۳۷ص.

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۳۳۹-۴۴۰-۹

وضعیت فهرست نویسی: فیبا

یادداشت: کتابنامه: ص. ۱۱۷ - ۱۳۷.

موضوع: تفاوت‌های فردی

یادگیری

شاگردان -- روان‌شناسی

شناسه افزوده: مرادی، زینب، ۱۳۷۸-

رده بندی کنگره: BF۶۹۷

رده بندی دیویی: ۱۵۵/۲۲

شماره کتابشناسی ملی: ۹۴۲۹۱۵۹

اطلاعات رکورد کتابشناسی: فیبا

نام کتاب: درک تفاوت‌های فردی در یادگیری

مولفان: سمیه مرادی - زینب مرادی

ناشر: ارسطو (سامانه اطلاع‌رسانی چاپ و نشر ایران)

صفحه آرای، تنظیم و طرح جلد: پروانه مهاجر

تیراژ: ۱۰۰۰ جلد

نوبت چاپ: اول - ۱۴۰۲

چاپ: زبرجد

قیمت: ۱۱۲۰۰۰ تومان

فروش نسخه الکترونیکی - کتاب‌رسان:

<https://chaponashr.ir/ketabresan>

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۳۳۹-۴۴۰-۹

تلفن مرکز پخش: ۰۹۱۲۰۲۳۹۲۵۵

www.chaponashr.ir

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۷.....	بخش اول.....
۷.....	زمینه های تاریخی و فرهنگی یادگیری در ایران.....
۷.....	میراث فارسی آموزش و پرورش.....
۱۱.....	دین و سبک های یادگیری.....
۱۴.....	ارزش های فرهنگی و فردیت.....
۱۶.....	اصلاحات نوین آموزش و پرورش ایران.....
۱۹.....	پویایی جنسیت در کلاس های درس ایرانی.....
۲۱.....	سیر تحول رویکردهای آموزشی.....
۲۴.....	انتظارات اجتماعی و تفاوت های فردی.....
۲۶.....	زمینه های آموزشی شهری در مقابل روستایی.....
۳۱.....	بخش دوم.....
۳۱.....	عصب شناسی تفاوت های فردی.....
۳۱.....	معماری و یادگیری مغز.....
۳۴.....	تغییرپذیری فردی.....
۳۶.....	نظریه های هوش و پیامدهای آنها.....
۳۹.....	جنبه های عاطفی و اجتماعی عملکرد مغز.....
۴۲.....	حافظه، توجه و سبک های یادگیری.....
۴۵.....	تنوع عصبی: طیف توانایی های شناختی.....

۴۷	نقش ژنتیک در توانایی های یادگیری
۵۰	تأثیرات محیطی بر رشد مغز
۵۳	بخش سوم
۵۳	سبک های شناختی و ترجیحات یادگیری
۵۳	تعریف سبک های شناختی
۵۶	یادگیرندگان دیداری، شنیداری و حرکتی
۵۸	متفکران تحلیلی در مقابل کل نگر
۶۱	وابستگی میدانی و استقلال میدانی
۶۴	سبک های شناختی انعکاسی و تکانشی
۶۶	تطبیق آموزش با سبک های مختلف شناختی
۶۹	ارزیابی ترجیحات یادگیری در دانشجویان ایرانی
۷۲	تأثیر فرهنگی بر سبک های شناختی
۷۵	بخش چهارم
۷۵	شخصیت و تاثیر آن بر یادگیری
۷۵	مقدمه ای بر نظریه های شخصیت
۷۷	پنج ویژگی بزرگ و عملکرد آکادمیک
۸۰	درونگرایی در مقابل برونگرایی در کلاس درس
۸۲	نقش انگیزه و خلق و خو
۸۵	شخصیت و پویایی گروه
۸۸	ارزش های شخصی، باورها و یادگیری
۹۱	انطباق دستورالعمل با شخصیت های مختلف

۹۳	دیدگاه ایرانیان به شخصیت و یادگیری
۹۷	بخش پنجم
۹۷	ناتوانی های یادگیری و نیازهای ویژه
۹۷	تعریف ناتوانی های یادگیری
۹۹	نارساخوانی، نارسانویسی، و دیس گرافی
۱۰۲	اختلال نقص توجه و بیش فعالی (ADHD) در یادگیری
۱۰۴	طیف اوتیسم و محیط یادگیری
۱۰۶	اسکان و استراتژی های پشتیبانی
۱۰۹	انگ ناتوانی های اطراف در ایران
۱۱۲	شناسایی و مداخله: نظام ایرانی
۱۱۴	تقویت کلاس های درس فراگیر
۱۱۷	منابع

بخش اول

زمینه های تاریخی و فرهنگی یادگیری در ایران

میراث فارسی آموزش و پرورش

بافت تاریخی و فرهنگی ایران نقش بسزایی در شکل گیری رویکرد آن به آموزش داشته است. این بخش به تاریخ غنی آموزش و پرورش در ایران می پردازد و تأثیر ماندگار میراث فارسی بر سیستم های یادگیری کشور را بررسی می کند. میراث آموزش و پرورش در ایران را می توان به دوران باستان جستجو کرد و در طول تاریخ تکامل یافته و تطبیق یافته است. این بخش مروری جامع بر زمینه های تاریخی و فرهنگی که یادگیری را در ایران شکل داده اند، ارائه می کند و بینش هایی را در مورد توسعه چشم انداز آموزشی در کشور ارائه می دهد.

میراث آموزشی ایران عمیقاً در تمدن های کهن آن ریشه دارد. امپراتوری ایران، یکی از برجسته ترین امپراتوری های تاریخ، تأثیر عمیقی بر توسعه آموزش و پرورش داشت. امپراتوری ایران که قدمت آن به دوران هخامنشیان (حدود ۵۵۰-۳۳۰ پ. آموزش و پرورش در این دوره اساساً برای آماده سازی افراد برای نقش های اداری و دولتی طراحی شده بود. فرمانروایان هخامنشی به اهمیت نخبگان تحصیل کرده در اداره امپراتوری وسیع خود پی بردند.

میراث آموزش و پرورش ایرانی در دوران امپراتوری ساسانی (۲۲۴-۶۵۱ میلادی) که جانشین اشکانیان شد، به رشد خود ادامه داد. در زمان ساسانیان زبان و فرهنگ فارسی ترویج شد و از جمله ترویج دانش بود (رحیمیان، ۱۳۹۶، ص ۷۳). نظام آموزشی ساسانی به حفظ سنت های ایرانی و اشاعه دانش کمک کرد و پایه و اساس آموزش و پرورش را در ایران بیشتر نهاد.

ورود اسلام به ایران در قرن هفتم میلادی آغازگر دوره جدیدی از آموزش و پرورش بود. در دوران طلایی اسلامی که دوره‌ای از قرن هشتم تا سیزدهم میلادی را در بر می‌گرفت، در ایران به‌دنبال دانش بسیار ارزشمند بود (شریفی، ۱۳۹۹، ص ۱۲۵). دانشمندی مانند ابن سینا (ابعلی سینا) و خوارزمی سهم قابل توجهی در زمینه های مختلف از جمله پزشکی، ریاضیات و فلسفه داشتند. تأسیس کتابخانه ها، مدارس و مدارس، محیطی مساعد برای یادگیری ایجاد کرد.

دوران طلایی اسلامی با ترجمه متون یونانی و دیگر متون کلاسیک به عربی و فارسی مشخص شد که دامنه دانش موجود را بسیار گسترش داد. این ترجمه ها و متعاقب آن توسعه سنت های علمی فارسی نقش تعیین کننده ای در تحول آموزش و پرورش در ایران داشت (موسوی، ۱۳۹۸، ص ۱۱۲). میراث این دوره همچنان بر شیوه های آموزشی در ایران معاصر تأثیر می گذارد.

امپراتوری صفوی (۱۵۰۱-۱۷۲۲ م) تحولات چشمگیری در نظام آموزشی ایران به وجود آورد. شاه عباس اول به ویژه در دوران سلطنت خود نقشی محوری در بازسازی و گسترش آموزش و پرورش داشت (معین، ۱۳۹۷، ص ۸۸). او شبکه ای از مدارس ابتدایی و متوسطه را با تمرکز بر تدریس ادبیات، هنر و علوم فارسی تأسیس کرد. صفویان همچنین نقش آموزش دینی را تقویت کردند و آن را با اسلام شیعه همسو کردند.

دوره صفویه با تأکید بر مطالعه ادبیات فارسی، تاریخ و ایمان اسلامی، زمینه را برای استقرار برنامه درسی سنتی فارسی فراهم کرد (حسینی، ۱۳۹۵، ص ۴۲). میراث این اصلاحات آموزشی هنوز در نظام آموزشی معاصر ایران قابل مشاهده است.

اواخر قرن نوزدهم و اوایل قرن بیستم شاهد یک سری اصلاحات آموزشی با هدف نوسازی نظام آموزشی ایران بود. انقلاب مشروطه (۱۹۰۵-۱۹۱۱) نقطه عطفی در این تلاش ها بود که به تأسیس اولین مدارس و دانشگاه های مدرن انجامید (مهريار، ۱۳۹۶، ص ۵۶). این اصلاحات تحت تأثیر مدل های غربی قرار گرفت و بخشی از تلاش گسترده تر برای انطباق با چشم انداز در حال تغییر جهانی بود.

یکی از چهره های کلیدی در این دوره، میرزا رضا کرمانی، مدافع تعلیم و تربیت نوین و مؤسس اولین روزنامه ایران بود (قاجار، ۱۳۹۷، ص ۱۳۲). تلاش کرمانی و دیگران زمینه ساز توسعه زیرساخت های آموزشی مدرن در ایران شد.

دوران سلطنت رضاشاه پهلوی (۱۹۲۵-۱۹۴۱) و پسرش محمدرضا شاه پهلوی (۱۹۴۱-۱۹۷۹) اصلاحات آموزشی بیشتری را در ایران به ارمغان آورد. این اصلاحات با هدف نوسازی نظام آموزشی، ارتقای سوادآموزی و همسویی ایران با استانداردهای بین المللی انجام شد (توکلی، ۱۳۹۵، ص ۷۸). رژیم پهلوی بر اهمیت علم، فناوری و آموزش حرفه ای تأکید داشت.

دوران پهلوی شاهد تأسیس دانشگاه ها و مؤسسات فنی متعددی بود و برنامه درسی به گونه ای بازطراحی شد که طیف وسیع تری از دروس، از علوم انسانی تا علوم طبیعی را در بر گیرد (آذر، ۲۰۱۸، ص ۹۵). این اصلاحات به افزایش قابل توجهی در نرخ سواد کمک کرد و پایه و اساس یک چشم انداز آموزشی متنوع تر در ایران را ایجاد کرد.

انقلاب اسلامی ۱۳۵۷ به رهبری آیت الله خمینی تحولات چشمگیری در نظام آموزشی ایران به وجود آورد. دولت جدید به دنبال همسویی آموزش با اصول و ارزش های اسلامی بود و اصلاحات مختلفی برای انعکاس این دیدگاه انجام شد (نبوی، ۱۳۹۶، ص ۱۰۸). مدارس و دانشگاه ها موظف بودند معارف اسلامی را در برنامه های درسی خود بگنجانند.

دوره پس از انقلاب با تأسیس حوزه های علمیه و مؤسسات دینی متعدد شاهد افزایش تعلیمات دینی بود (سید امامی، ۱۳۹۴، ص ۶۴). در همان زمان، دولت تلاش کرد تا

تعدادل بین آموزش دینی و سکولار را حفظ کند و اطمینان حاصل کند که جوانان ایران از آموزش جامعی برخوردار می شوند که هم دانش اسلامی و هم دانش آکادمیک را در بر می گیرد.

امروزه، ایران دارای یک سیستم آموزشی متنوع و چندوجهی است که نشان دهنده تاریخ غنی و بافت فرهنگی پیچیده آن است. این کشور با تأکید فراوان بر آموزش عالی، پیشرفت چشمگیری در گسترش دسترسی به آموزش داشته است (قرایی، ۱۳۹۸، ص ۱۳۴). دانشگاه‌های ایران به‌عنوان برتری علمی و پژوهشی، به‌ویژه در رشته‌هایی مانند مهندسی، پزشکی و علوم انسانی شناخته شده‌اند.

با این حال، نظام آموزشی ایران با چالش‌های مختلفی از جمله مسائل مربوط به برابری جنسیتی، محتوای برنامه درسی و روش‌های تدریس مواجه است (آقاجانیان، ۱۳۹۹، ص ۸۷). با این وجود، ایران همچنان به سرمایه‌گذاری در بخش آموزش خود ادامه می‌دهد و تلاش می‌کند آموزش با کیفیت را برای جمعیت خود ارائه دهد و با نیازهای در حال تغییر دنیای مدرن سازگار شود.

زمینه‌های تاریخی و فرهنگی یادگیری در ایران طی هزاران سال متأثر از تمدن‌های باستانی، عصر طلایی اسلامی و دوره‌های مختلف سلسله‌ای تکامل یافته است. میراث فارسی آموزش جزء حیاتی نظام آموزشی مدرن ایران است که با تعهد به دانش، برنامه درسی متنوع و تعدادل بین مطالعات سکولار و دینی مشخص می‌شود. در حالی که ایران چالش‌ها و فرصت‌های قرن بیست و یکم را طی می‌کند، میراث تاریخی و فرهنگی آن همچنان رویکردش به آموزش را شکل می‌دهد و به هویت آموزشی منحصربه‌فرد این کشور کمک می‌کند.

دین و سبک های یادگیری

در ایران دین از دیرباز با جنبه های مختلف زندگی از جمله آموزش در هم آمیخته است. این بخش به بررسی رابطه پیچیده دین و سبک های یادگیری در ایران می پردازد. دین و در درجه اول اسلام نقش بسزایی در شکل دادن به نحوه درک و اجرای آموزش در کشور داشته است. این بخش به تأثیر دین بر سبک های یادگیری و شیوه های آموزشی که در نتیجه توسعه یافته اند می پردازد. درک تأثیر متقابل دین و سبک های یادگیری برای درک زمینه وسیع تر آموزش در ایران ضروری است.

اسلام به عنوان دین غالب در ایران، تأثیر عمیقی بر سبک های یادگیری در کشور دارد. آموزه های اسلامی بر اهمیت دانش و علم به عنوان عبادت تأکید می کند. قرآن، کتاب مقدس اسلام، مسلمانان را به طلب علم و فهم تشویق می کند (قرآن، ۲۰:۱۱۴). این دستور دینی به فرهنگ کنجکاوی فکری و تأکید شدید بر آموزش در ایران کمک کرده است (محمدی، ۱۳۹۷، ص ۷۴).

ارزش های اسلامی نیز بر ابعاد اجتماعی و اخلاقی سبک های یادگیری تأثیر می گذارد. مفاهیم تواضع، احترام و پاکدامنی اخلاقی جزء لاینفک دین اسلام بوده و عمیقاً در نظام آموزشی ایران جا افتاده است (صافی، ۱۳۹۸، ص ۹۲). دانش آموزان تشویق می شوند تا این ویژگی ها را در تعاملات خود با همسالان و مربیان نشان دهند و تجربیات یادگیری خود را شکل دهند.

یکی از تأثیرات مهم تأثیر اسلام بر سبک های یادگیری در ایران، اعمال تفکیک جنسیتی در محیط های آموزشی است. بر اساس موازین اسلامی، نظام آموزشی ایران در بسیاری از مؤسسات، جدایی شدید بین دانش آموزان دختر و پسر را اعمال می کند (صالحی اصفهانی، ۱۳۹۵، ص ۱۰۹). این امر منجر به ایجاد محیط های یادگیری متمایز برای هر جنسیت شده است که می تواند سبک های یادگیری دانش آموزان دختر و پسر را به طور متفاوت تحت تأثیر قرار دهد.

به عنوان مثال، سیستم تفکیک جنسیتی ممکن است منجر به تغییرات در روش های تدریس و پویایی کلاس درس شود. دانش آموزان دختر و پسر ممکن است رویکردهای متفاوتی را برای آموزش، ارزیابی و مدیریت کلاس تجربه کنند، که همگی می توانند بر سبک های یادگیری و نتایج آنها تأثیر بگذارند (اسلام، ۲۰۱۸، ص ۵۶). درک این تفاوت های مربوط به جنسیت در سبک های یادگیری برای پرداختن به تفاوت های بالقوه در نتایج آموزشی ضروری است.

ویژگی تعلیم و تربیت اسلامی تأکید بسیار بر حفظ و قرائت است. دانش آموزان در ایران اغلب ملزم به حفظ بخش های قابل توجهی از قرآن و سایر متون دینی به عنوان بخشی از تحصیلات خود هستند (حسینی و طباطبایی، ۱۳۹۶، ص ۴۱). این تأکید بر حفظ تأثیر ماندگاری بر سبک های یادگیری دانش آموزان ایرانی دارد.

حفظ کردن یک مهارت اساسی در تعلیم و تربیت اسلامی تلقی می شود و فراتر از متون دینی است و شامل حفظ شعر، ادبیات و وقایع تاریخی می شود (نصر، ۱۳۹۸، ص ۶۸). تمرین حفظ کردن نه تنها سبک های یادگیری دانش آموزان را شکل می دهد، بلکه نظم، توجه به جزئیات و دقت را نیز تقویت می کند.

آمیختگی دین و هنر در ایران رویکردی متمایز به سبک های یادگیری ایجاد کرده است. هنر اسلامی با نقوش پیچیده و خوشنویسی در فرهنگ و معارف ایرانیان حضور چشمگیری دارد. دانش آموزان اغلب در معرض زیبایی های هنر اسلامی و خوشنویسی در مدرسه قرار می گیرند و بر سبک های یادگیری هنری و زیبایی شناختی آنها تأثیر می گذارد (دریایی، ۱۳۹۷، ص ۸۴).

مطالعه هنر اسلامی خلاقیت، دقت و قدردانی از جزئیات را تشویق می کند. به ویژه خوشنویسی نوعی بیان معنوی محسوب می شود و دانش آموزان از سنین جوانی هنر خوشنویسی عربی را می آموزند. این جنبه از یادگیری با اصل اسلامی که زیبایی و تعالی طلبی در همه شئون زندگی از جمله تحصیلات است، همسو است.

تقویم اسلامی بر اعیاد و اعیاد مذهبی در ایران حاکم است. در طول این مراسم مذهبی، مدارس اغلب برنامه های خود را اصلاح می کنند و دانش آموزان ممکن است در فعالیت ها و مراسم مذهبی مختلف شرکت کنند (فرجی، ۱۳۹۹، ص ۱۱۷). تقویم مذهبی تأثیر مستقیمی بر سبک های یادگیری دانش آموزان دارد، زیرا ممکن است در روال تحصیلی خود دچار وقفه شوند.

تعطیلات مذهبی همچنین فرصت هایی را برای دانش آموزان فراهم می کند تا با تاریخچه و اهمیت این رویدادها آشنا شوند و دانش دینی و درک فرهنگی آنها را تقویت کند (امیری، ۱۳۹۶، ص ۹۸). این ادغام فرایض دینی در تقویم آموزشی بر نحوه درک و تعامل دانش آموزان با محیط های آموزشی خود تأثیر می گذارد.

دین، به ویژه اسلام، نقشی محوری در شکل گیری سبک های یادگیری در ایران ایفا می کند. درهم تنیدگی ارزش های دینی و شیوه های آموزشی منجر به رویکردی منحصر به فرد برای یادگیری شده است که بر دانش، انضباط و یکپارچگی اخلاقی تأکید دارد. تفکیک جنسیتی، حفظ متون دینی، تأثیر هنر اسلامی، و رعایت اعیاد مذهبی، همگی به سبک های متمایز یادگیری در ایران کمک می کنند.

درک تأثیر دین بر سبک های یادگیری برای مربیان و سیاست گذاران در ایران بسیار مهم است. این به طراحی برنامه های درسی آموزشی، روش های تدریس و مدیریت کلاس درس می پردازد و امکان رویکردی جامع تر و مؤثرتر به آموزش را فراهم می کند. رابطه پیچیده بین دین و سبک های یادگیری در ایران همچنان به شکل دادن به چشم انداز آموزشی کشور ادامه می دهد و عنصر اساسی بافت فرهنگی و تاریخی آن است.

ارزش های فرهنگی و فردیت

شبکه پیچیده ارزش های فرهنگی در ایران مفهوم فردیت را در بستر آموزشی کشور عمیقاً شکل داده است. درک تأثیر متقابل بین این ارزش های فرهنگی و فردگرایی برای درک تجربیات یادگیری و نتایج آموزشی دانش آموزان ایرانی ضروری است. این بخش به رابطه پیچیده بین ارزش های فرهنگی و فردیت در ایران می پردازد و بینش هایی را در مورد چگونگی تأثیر این عوامل بر آموزش در کشور ارائه می کند.

فرهنگ ایرانی با تأکید شدید بر جمع گرایی و هویت گروهی مشخص می شود. این ارزش فرهنگی ناشی از عوامل تاریخی و اجتماعی-فرهنگی است و تأثیر عمیقی بر فضای آموزشی ایران دارد (فتحی آشتیانی، ۱۳۹۸، ص ۴۳). ایرانیان اغلب با احساس قوی خانواده و اجتماع بزرگ می شوند و این جهت گیری جمعی تا زمینه آموزشی نیز گسترش می یابد. به دانش آموزان آموزش داده می شود که هنگام انتخاب تحصیلی و تصمیم گیری شغلی، نیازها و انتظارات خانواده و جوامع خود را در نظر بگیرند.

نظام آموزشی ایران این روحیه جمع گرایانه را منعکس و تقویت می کند. یادگیری گروهی و پروژه های مشارکتی در کلاس های درس ایرانی رایج است و بر اهمیت همکاری و هماهنگی در محیط آموزشی تأکید دارد (رستمی، ۱۳۹۷، ص ۵۶). احساس تعلق به یک جامعه جزء لاینفک تجربه آموزشی ایرانیان است.

مذهب به ویژه شیعه نقش بسزایی در شکل گیری ارزش های فرهنگی در ایران دارد. نفوذ دین به نظام آموزشی گسترش می یابد، جایی که معمولاً ارزش های اخلاقی و اخلاقی که ریشه در آموزه های اسلامی دارد به دانش آموزان آموزش داده می شود (زرین کلام، ۱۳۹۶، ص ۹۲). این چارچوب مذهبی به احساس ارزش های مشترک و قطب نمای اخلاقی کمک می کند که رفتار فردی را هدایت می کند.

دانش آموزان ایرانی اغلب متوجه می شوند که هویت مذهبی خود را با فعالیت های آموزشی خود متعادل می کنند. حس رشد معنوی و اخلاقی با تجارب تحصیلی آنها در

هم آمیخته است (صفوی، ۱۳۹۵، ص ۷۵). این دوگانگی پیوند ارزش های فرهنگی، فردیت و آموزش را در ایران تقویت می کند.

یکی دیگر از ارزش های فرهنگی کلیدی در ایران، احترام عمیق به بزرگان و شخصیت های مرجع است. به دانش آموزان آموزش داده می شود که نسبت به معلمان، والدین و دیگر مراجع خود احترام و اطاعت نشان دهند (افشاری، ۱۳۹۹، ص ۱۱۲). این احترام به اقتدار را می توان در کلاس درس مشاهده کرد، جایی که معلمان اغلب مورد توجه قرار می گیرند و زیر سوال بردن دستورالعمل های آنها کمتر از برخی محیط های آموزشی غربی رایج است.

احترام به بزرگان و مرجعیت می تواند بر تمایل دانش آموزان برای بیان نظرات فردی و مشارکت در تفکر انتقادی تأثیر بگذارد (رحیمی، ۱۳۹۸، ص ۷۸). دانش آموزان ممکن است در به چالش کشیدن هنجارهای تثبیت شده یا زیر سؤال بردن خرد بزرگان خود مردد باشند که بر فردیت آنها در زمینه آموزشی تأثیر می گذارد.

فرهنگ ایرانی برای «چهره» اهمیت زیادی قائل است که مفاهیم شرافت، شهرت و جایگاه اجتماعی را در بر می گیرد (نیکنام، ۱۳۹۶، ص ۶۳). حفظ چهره و وفاق اجتماعی در جامعه ایرانی حرف اول را می زند و بر تعاملات آموزشی تأثیر می گذارد. دانش آموزان اغلب در مورد اعمالی که می تواند منجر به از دست دادن چهره شود محتاط هستند، که ممکن است بر تمایل آنها برای درگیر شدن در رفتار فردگرایانه تأثیر بگذارد که ممکن است مخل تلقی شود.

میل به حفظ هماهنگی اجتماعی می تواند منجر به انطباق در محیط های آموزشی شود، با اجتناب دانش آموزان از اقداماتی که ممکن است توجه را جلب کند یا گروه را مختل کند (پورحسینی، ۱۳۹۷، ص ۱۰۴). این ارزش محدودیت هایی را برای بیان فردی در زمینه آموزشی ایجاد می کند.

در حالی که فرهنگ ایرانی تأکید زیادی بر جمع گرایی و ارزش های فرهنگی مشترک دارد، فرصت هایی برای فردیت در سیستم آموزشی وجود دارد. رشد آموزش عالی و تنوع

رشته های تحصیلی به دانشجویان این امکان را می دهد که علایق و علایق فردی خود را کشف کنند (کشاورز، ۱۳۹۹، ص ۱۲۶). علاوه بر این، دولت ایران به اهمیت پرورش استعداد های فردی پی برده و در برنامه هایی برای حمایت از دانش آموزان مستعد و مستعد سرمایه گذاری کرده است (عسگری، ۱۳۹۸، ص ۸۴).

ارزش های فرهنگی در ایران نقش محوری در شکل گیری مفهوم فردیت در نظام آموزشی کشور دارد. تأکید بر جمع گرایی، هویت گروهی و تأثیر مذهب بر پیوند ارزش های فرهنگی و آموزش تأکید می کند. در حالی که این ارزش ها می توانند بیان فردی و تفکر انتقادی را محدود کنند، فرصت هایی برای دانش آموزان وجود دارد که فردیت خود را در چارچوب آموزش عالی کشف کنند. شناخت رابطه پیچیده بین ارزش های فرهنگی و فردیت برای درک تفاوت های ظریف چشم انداز آموزشی ایران و تأثیر آن بر تجارب یادگیری دانش آموزان بسیار مهم است.

اصلاحات نوین آموزش و پرورش ایران

چشم انداز آموزشی ایران با مجموعه ای از تلاش ها و اصلاحات نوسازی در قرن ۲۰ و ۲۱ مشخص شده است. این ابتکارات با هدف انطباق نظام آموزشی ایران با نیازهای معاصر، ارتقای کیفیت آن و پاسخگویی به پویایی های جهانی در حال تغییر بوده است. این بخش به بررسی اصلاحات آموزشی مدرن در ایران می پردازد و نقاط عطف، اهداف و چالش هایی را که کشور در تلاش برای ارائه آموزش مرتبط و مؤثر به جمعیت با آن مواجه بوده است، روشن می کند.

دوران پهلوی به رهبری رضاشاه پهلوی و بعدها پسرش محمدرضا شاه پهلوی شاهد تلاش های چشمگیری برای نوسازی نظام آموزشی ایران بود. این اصلاحات با هدف ارتقای سواد، افزایش دسترسی به آموزش و همسویی ایران با استانداردهای آموزشی بین المللی انجام شد (گلشنی، ۱۳۹۶، ص ۴۵). دولت سرمایه گذاری هنگفتی را در زیرساخت ها، مدارس و مواد آموزشی انجام داد و هدف آن ارائه آموزش با کیفیت به توده ها بود.

یکی از جنبه های کلیدی این اصلاحات، گسترش آموزش فنی و حرفه ای برای پاسخگویی به تقاضاهای یک اقتصاد به سرعت در حال تغییر بود (مظلومیان، ۱۳۹۸، ص ۸۸). برنامه درسی به گونه ای متنوع بود که موضوعاتی مانند علوم طبیعی، علوم انسانی و مطالعات اجتماعی را شامل می شد. این ابتکارات پایه و اساس یک نظام آموزشی متنوع تر و فراگیرتر را در ایران پی ریزی کرد.

انقلاب اسلامی به رهبری آیت الله خمینی تحولات چشمگیری در نظام آموزشی ایران به وجود آورد. دولت جدید با تأکید بر ادغام معارف دینی در برنامه درسی به دنبال همسویی آموزش با اصول و ارزش های اسلامی بود (توسلی، ۱۳۹۹، ص ۷۵). این نشان دهنده تغییر به سمت رویکرد تفوکراتیک تر به آموزش بود.

دوره پس از انقلاب نیز با تأسیس حوزه های علمیه و مؤسسات دینی متعدد شاهد افزایش تعلیمات دینی بود (جوادی، ۱۳۹۷، ص ۱۰۸). هدف دولت ایجاد توازن بین آموزش دینی و سکولار بود و اطمینان حاصل کرد که جوانان ایران از آموزش جامعی برخوردار می شوند که هم دانش اسلامی و هم دانش آکادمیک را در بر می گیرد (علیزاده، ۱۳۹۵، ص ۶۲).

در حالی که دوره پس از انقلاب تحولات ایدئولوژیکی در نظام آموزشی ایران ایجاد کرد، با چالش هایی نیز مواجه بود. اصلاحات آموزشی جدید برای ارائه یک آموزش جامع و متعادل که نیازهای متنوع مردم را برآورده می کند، تلاش کرد (حسینی، ۱۳۹۸، ص ۱۲۴). تأکید بر آموزش دینی نگرانی هایی را در مورد بی توجهی به موضوعاتی که برای پیشرفت فناوری و علمی حیاتی بودند، ایجاد کرد.

نقش جنسیت در آموزش چالش مهم دیگری بود. اگرچه دسترسی زنان به آموزش از بسیاری جهات، به ویژه در آموزش عالی، بهبود یافت، نابرابری های جنسیتی و محدودیت ها بر دانشجویان دختر همچنان ادامه داشت (کریمی، ۱۳۹۶، ص ۹۴). این چالش ها نشان داد که در حالی که نظام آموزشی در حال تطبیق با آرمان های پس از

انقلاب بود، با نیاز به سازگاری با جامعه ای به سرعت در حال تغییر دست و پنجه نرم می کرد.

در سال های اخیر، ایران شاهد یک سری اصلاحات معاصر آموزش و پرورش با هدف رسیدگی به چالش ها و خواسته های قرن بیست و یکم بوده است. این اصلاحات جنبه های مختلف نظام آموزشی، از برنامه درسی و روش های آموزشی تا یکپارچه سازی فناوری را در بر می گیرد (رفیعی، ۱۳۹۰، ص ۱۰۳).

اصلاحات درسی برای مرتبط ساختن آموزش بیشتر با نیازهای بازار کار و جامعه ارائه شده است. تلاش شده است تا تفکر انتقادی، حل مسئله و سواد دیجیتال در برنامه درسی گنجانده شود (پورعبدالله، ۱۳۹۷، ص ۷۰). هدف این است که فارغ التحصیلانی خوب تولید کنیم که بتوانند در اقتصاد مبتنی بر دانش پیشرفت کنند.

ادغام فناوری در آموزش و پرورش تمرکز قابل توجهی در اصلاحات اخیر بوده است. یادگیری آنلاین، بسترهای یادگیری الکترونیکی و فناوری آموزشی برای افزایش دسترسی و کیفیت آموزش معرفی شده اند (فردانش، ۲۰۲۰، ص ۵۷). این اقدامات به ویژه با توجه به همه گیری COVID-19، که پذیرش آموزش آنلاین در ایران را تسریع کرد، بسیار حیاتی شده اند.

آموزش عالی نیز با تأکید بر بهبود ظرفیت پژوهشی، همکاری بین المللی و تضمین کیفیت، شاهد اصلاحاتی بوده است (اسدی، ۲۰۱۹، ص ۱۲۲). دولت برای تشویق نوآوری و پیشرفت علمی در تحقیق و توسعه سرمایه گذاری کرده است.

اصلاحات آموزشی مدرن ایران نشان دهنده تعهد این کشور به ارائه آموزش با کیفیت و سازگاری با چشم انداز در حال تغییر جهانی است. از زمان تأکید دوران پهلوی بر نوسازی و گسترش تا توجه دوران پس از انقلاب به تربیت دینی، ایران مراحل مختلف توسعه آموزشی را پشت سر گذاشته است. هدف اصلاحات معاصر رسیدگی به چالش های ناشی از قرن بیست و یکم، از جمله پیشرفت های تکنولوژیکی و تقاضاهای در حال تحول اقتصاد مبتنی بر دانش است. در حالی که ایران به سرمایه گذاری در سیستم آموزشی

خود ادامه می دهد، تلاش می کند تا دانش و مهارت های لازم را برای عبور از پیچیدگی های دنیای مدرن به شهروندان خود ارائه دهد.

پویایی جنسیت در کلاس های درس ایرانی

پویایی های جنسیتی در کلاس های درس ایران در طول قرن ها تکامل یافته است و منعکس کننده تأثیر متقابل پیچیده نیروهای تاریخی، فرهنگی و اجتماعی-سیاسی است. این بخش به بررسی ماهیت چندوجهی روابط جنسیتی و تأثیر آن بر تجربه آموزشی در ایران می پردازد. درک پویایی جنسیت در کلاس های درس ایرانی برای درک جامع از چشم انداز آموزشی گسترده تر و چالش ها و فرصت هایی که فراگیران و مربیان در ایران معاصر با آن مواجه می شوند، حیاتی است.

نقش ها و انتظارات جنسیتی در جامعه ایرانی ریشه های تاریخی عمیقی دارد که بر شیوه های آموزشی تأثیر گذاشته است. در طول تاریخ ایران، سلسله ها و حاکمان مختلف دیدگاه های متفاوتی در مورد جنسیت و تحصیلات داشته اند. به عنوان مثال، در دوران صفویه، تفکیک جنسیتی در مدارس مطرح شد که نشان دهنده هنجارهای اجتماعی آن زمان بود (حسن پور، ۱۳۹۸، ص ۵۳). این دیدگاه تاریخی بینش هایی را در مورد تحول پویایی جنسیت در کلاس های درس ایرانی ارائه می دهد.

اوایل قرن بیستم دوره ای از تغییرات قابل توجه در ایران از جمله تلاش برای نوسازی آموزش و ترویج برابری جنسیتی را رقم زد (اصلانی، ۱۳۹۰، ص ۷۸). در دوره رضاشاه پهلوی، تأکید قابل توجهی بر آموزش زنان شد که منجر به تأسیس مدارس دخترانه و ادغام زنان در نظام آموزشی شد. این گام های اولیه زمینه را برای فشار نهایی برای برابری جنسیتی در آموزش فراهم کرد.

انقلاب اسلامی ۱۳۵۷ تفسیرهای جدیدی از نقش های جنسیتی و تأثیر آن بر آموزش به ارمغان آورد. انقلاب بر ارزش های اسلامی و اهمیت حیا و فضیلت تأکید داشت که تأثیراتی بر تفکیک جنسیتی و محتوای درسی داشت (رحمانی، ۱۳۹۷، ص ۱۰۱). تأثیر

هنجارهای مذهبی و فرهنگی در شکل دادن به تجربیات تحصیلی دختران و پسران در ایران پابرجاست.

در حالی که جمهوری اسلامی ایران پیشرفت قابل توجهی در گسترش دسترسی به آموزش داشته است، تفاوت های جنسیتی در برخی زمینه ها همچنان یک نگرانی است. ثبت نام و پیشرفت تحصیلی دختران به ویژه در مناطق شهری به طور قابل توجهی بهبود یافته است (مجیدی، ۱۳۹۶، ص ۴۶). با این حال، چالش هایی مانند شکاف روستایی-شهری و نگرش های محافظه کارانه در برخی مناطق همچنان بر تحصیل دختران تأثیر می گذارد.

دانشگاه های ایران طی سال های گذشته شاهد تغییرات قابل توجهی در پویایی جنسیتی بوده اند. اکنون زنان اکثریت دانشجویان دانشگاه را تشکیل می دهند و نقش های جنسیتی سنتی در آموزش عالی را به چالش می کشند (بابایی، ۱۳۹۹، ص ۹۲). این تغییر منعکس کننده چشم انداز آموزشی در حال تحول و برجستگی روزافزون زنان در رشته های مختلف دانشگاهی است.

توانمندسازی زنان در ایران به ویژه از طریق آموزش، تحولات چشمگیری را در جامعه به دنبال داشته است. مشارکت زنان در نیروی کار و زندگی سیاسی رشد کرده است که بر نقش تحول آفرین آموزش تأکید می کند (مهدوی، ۱۳۹۸، ص ۱۱۵). با این وجود، چالش های مبتنی بر جنسیت، از جمله مسائل مربوط به فرصت های برابر، موقعیت های رهبری، و خشونت مبتنی بر جنسیت، که بر تجربه تحصیلی زنان و مردان در ایران تأثیر می گذارد، همچنان ادامه دارد.

ایران معاصر دارای ابتکارات مختلفی با هدف ارتقای برابری جنسیتی در آموزش است. اینها شامل برنامه هایی است که به نیازهای دختران به حاشیه رانده شده، کمک هزینه های تحصیلی برای دانشجویان دختر و تشویق مشارکت زنان در زمینه های STEM می شود (حسینی فر، ۲۰۲۱، ص ۶۸). دولت و سازمان های جامعه مدنی به طور فعال در ترویج سیاست ها و شیوه های آموزشی حساس به جنسیت مشارکت دارند.